

Tehnički fakultet Rijeka

Računalom podržana mjerenja

Seminarski rad

Izradili: Deni Klen, Ani Perušić, Mihael Petranović, Mateo Srića

Mentor: prof. dr. sc. Saša Vlahinić

Rijeka, ožujak 2021

Sadržaj

Uvod	3
Razvojna okruženja i sklopovlje	3
Arduino platforma	3
Python	3
Senzor	4
Opis rada	4
Programska podrška.....	6
Praćenje i pohranjivanje podataka	6
Grafičko sučelje	7
Sažetak	10
Literatura	10

Uvod

Tema seminarskog rada je izrada grafičkog sučelja u Python-u koje će prikazivati podatke o temperaturi i vlažnosti pomoću senzora spojenog na Arduino mikročip, kao i izrada data loggera, uređaja koji prikuplja podatke sa senzora i sprema ih za kasnije korištenje.

Razvojna okruženja i sklopovlje

Arduino platforma

Mikročipska ploča korištena u izradi projekta je Arduino Micro. Ona je jedna od Arduinovih mikročipovskih ploča koje su napravljene za početnike; jednostavna je za upotrebu te pisanje koda, a služi kao dobra polazna točka za upoznavanje i učenje elektronike. Zasnovana je na Atmegi32U4 i razvijena zajedno s Adafruitom. Ima 20 digitalnih ulazno/izlaznih pinova (od kojih se 7 mogu koristiti kao PWM izlazi, a 12 kao analogni ulazi), kristalni oscilator od 16 MHz, mikro USB vezu, ICSP zaglavlje i gumb za resetiranje. Sadrži sve potrebno za podršku mikrokontrolera i jednostavno se spaja na računalo uz pomoć mikro USB kabela. Ugrađena USB komunikacija uklanja potrebu za sekundarnim procesorom. To omogućuje mikročipskoj ploči da se na povezanom računalu prikaže kao miš i tipkovnica, uz virtualni (CDC) serijski / COM priključak.

Programsku podršku za mikročip pisali smo u Arduino IDE-u. To je softver otvorenog koda koji olakšava pisanje programske podrške i prijenos na bilo koju Arduino ploču. Aktivni razvoj se odvija na GitHub-u.

Python

Za izradu grafičkog sučelja koristili smo programski jezik Python. Python je programski jezik visoke razine i opće namjene koji omogućava brzi rad i učinkovitu integraciju sustava. Njegove jezične konstrukcije i objektno orijentirani pristup imaju kao cilj pomoći programerima da napišu jasan i logičan kod bez obzira o veličini projekta. Python se dinamički upisuje i prikuplja smeće, stoga programer na mora misliti o alokaciji i brisanju memorije, podržava više paradigmi programiranja, uključujući strukturirano (posebno proceduralno), objektno

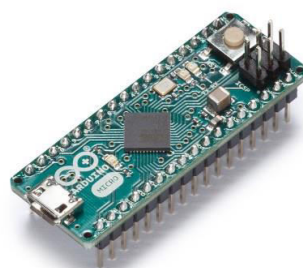
orijentirano i funkcionalno programiranje. Python se često opisuje kao jezik "s uključenim baterijama" zbog svoje sveobuhvatne standardne biblioteke koja uvelike olakšava programiranje.

Senzor

Senzor korišten za prikupljanje podataka o temperaturi i vlažnosti je DHT11. U njemu se nalazi senzor temperature – mali termistor zalemljen na pločicu te senzor vlage – mala tiskana pločica koja je nadolemljena na osnovnu. Što je više vlage u zraku, više vlage dolazi i na same vodove te je otpor među njima manji (ili počinje postojati kada se pojavljuje voda — to je razlog zašto senzor očitava vrijednosti od 20%, tek onda može očitati nekakav otpor). Osim navedene dvije komponente još nalazimo jedan integrirani krug koji analizira ulaze od prethodno navedenih senzora i komunicira s Arduinoom.

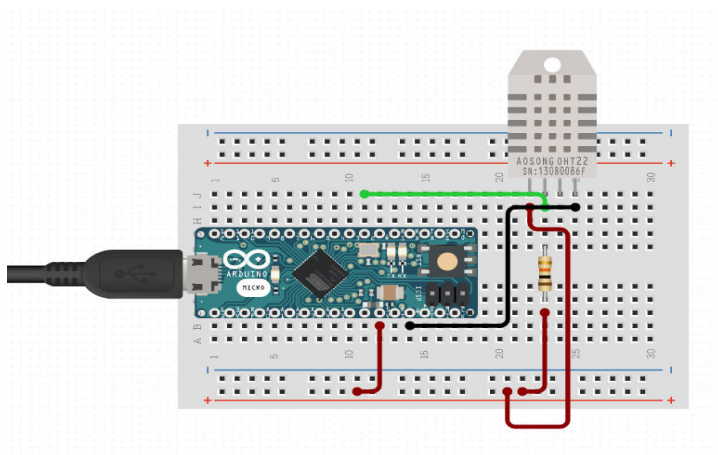
Slika 1. VMA311 DHT11 senzor

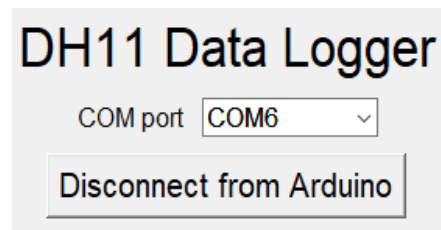
Slika 2. Arduino Micro

Opis rada

Prije otvaranja programa, potrebno je spojiti Arduino pločicu na računalo i senzor na Arduino pločicu. Senzor se na Arduino spaja na 5V, uzemljenje i analogni ulaz A0. Nakon pravilnog spajanja se može otvoriti program. Potrebno je odabrati port na koji je Arduino spojen nakon čega se može pokrenuti konekcija između računala i Arduina gumbom *Connect to Arduino*. U svakom trenutku se može ista konekcija zaustaviti gumbom *Disconnect from Arduino*.

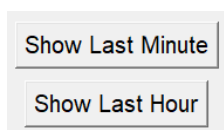

Slika 3. DHT22/11 senzor spojen na Arduino Micro

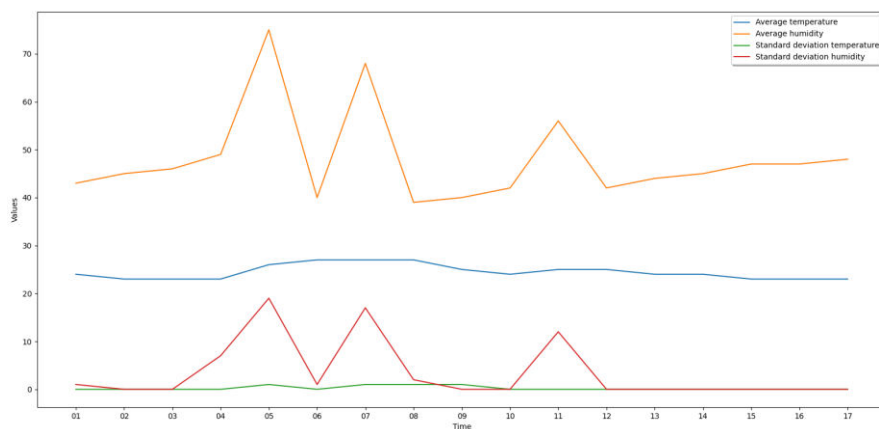

Slika 4. Prikaz zaglavlja prozora

Sučelje se sastoji od dva gumba – *Show Last Minute* i *Show Last Hour* koji pritiskom pokazuju grafove i podatkovne vrijednosti u tablici.

Slika 5. Gumbi za prikaz podataka

Slika 6. Graf vrijednosti za protekli sat

Time	Average temperature	Average humidity	Standard deviation temperature	Standard deviation humidity
17	23.0	48.0	0.0	0.0
16	23.0	47.0	0.0	0.0
15	23.0	47.0	0.0	0.0
14	24.0	45.0	0.0	0.0
13	24.0	44.0	0.0	0.0
12	25.0	42.0	0.0	0.0
11	25.0	56.0	0.0	12.0
10	24.0	42.0	0.0	0.0
09	25.0	40.0	1.0	0.0
08	27.0	39.0	1.0	2.0
07	27.0	68.0	1.0	17.0
06	27.0	40.0	0.0	1.0
05	26.0	75.0	1.0	19.0
04	23.0	49.0	0.0	7.0
03	23.0	46.0	0.0	0.0
02	23.0	45.0	0.0	0.0
01	24.0	43.0	0.0	1.0

Slika 7. Sirovi prikaz vrijednosti

Programska podrška

Praćenje i pohranjivanje podataka

Arduino pločica služi za spremanje vrijednosti senzora kao i izračun srednjih vrijednosti i standardne devijacije. Programska podrška za Arduino uključuje blago izmjenjenu DHT biblioteku koja je obavljala čitanje vrijednosti, prebacivanje i spremanje u varijable te provjeru kontrolne sume. Na početku se sve vrijednosti postavljaju na tisuću što omogućuje da se ta vrijednost nikada ne dostigne. Koristi se funkcija *resetData()*. Da je *default* vrijednost postavljena na nula, ne bi se moglo razaznati kada je nula izmjerena vrijednost, a kada *default*. U glavnom kodu svake dvije sekunde izvršava se prihvaćanje novih vrijednosti senzora. Vrijednosti kraće od dvije sekunde mogle bi remetiti očitavanja, no u ovom slučaju češća očitavanja nisu potrebna. Nakon očitavanja vrijednosti, temperatura i vlažnost se spremaju u zasebne nizove. Korištena je logika kružnih lista i slanje trenutnog indeksa. Time se zna koja je vrijednost najnovija, a starije su vrijednosti redom lijevo od nje.

```
void setup() {  
    Serial.begin(9600);  
    resetData();  
}  
  
void loop() {  
    delay(frequency);  
    DHT.read11(dhtPin);  
  
    addToMinuteArrays();  
    addToHourArrays();  
  
    printValues();  
  
    checkCounters();  
}
```

Slika 8. Glavni dio programa

```
void resetData(){  
    lastMinuteCounter = 0;  
    lastHourCounter = -1;  
    addToHour = false;  
    for(int i = 0; i < 30; i++){  
        lastMinuteTemperatureArray[i] = 1000;  
        lastMinuteHumidityArray[i] = 1000;  
    }  
    for(int i = 0; i < 60; i++){  
        lastHourAverageTemperatureArray[i] = 1000;  
        lastHourAverageHumidityArray[i] = 1000;  
        lastHourSDTemperatureArray[i] = 1000;  
        lastHourSDHumidityArray[i] = 1000;  
    }  
}
```

Slika 9. *resetData()*

```
void addToMinuteArrays(){  
    lastMinuteTemperatureArray[lastMinuteCounter] = (int)DHT.temperature;  
    lastMinuteHumidityArray[lastMinuteCounter] = (int)DHT.humidity;  
}
```

Slika 10. Dodavanje novih vrijednosti

```
void addToHourArrays(){  
    if(addToHour){  
        addToAverageHours();  
        addToSDHours();  
    }  
}
```

Slika 11. Poziv funkcija za dodavanje
vrijednosti sata

```
float averageTemp(){  
    float averageTemperature = 0;  
    for(int i = 0; i < 30; i++){  
        averageTemperature += lastMinuteTemperatureArray[i];  
    }  
    return (averageTemperature / 30);  
}
```

Slika 12. Računjanje srednje vrijednosti temperature

```

void addToAverageHours(){
    lastHourAverageTemperatureArray[lastHourCounter] = averageTemp();
    lastHourAverageHumidityArray[lastHourCounter] = averageHum();
}

void addToSDHours(){
    lastHourSDTemperatureArray[lastHourCounter] = SDTemp();
    lastHourSDHumidityArray[lastHourCounter] = SDHum();
}

```

Slika 13. Dodavanje vrijednosti sata

```

float SDTemp(){
    float SDTmp = 0;
    float SDTemperature[30] = {0};
    for(int i = 0; i < 30; i++){
        SDTemperature[i] = pow(lastMinuteTemperatureArray[i] - lastHourAverageTemperatureArray[lastHourCounter], 2);
        SDTmp += SDTemperature[i];
    }
    return sqrt(SDTmp / 30);
}

```

Slika 14. Računanje standardne devijacije

Nakon spremanja vrijednosti u nizove, isti se python kodu šalju preko serijske komunikacije. Kada Arduino zaprimi vrijednost "1" šalje vrijednosti za predhodnu minutu, a kada zaprimi "2" šalje za predhodnih sat vremena. U oba slučaja na kraju šalje i trenutni indeks polja na kojemu se nalazi.

```

void printValues(){
    if (Serial.available() > 0) {
        int incomingByte = Serial.read();

        if(incomingByte == 49){
            printMinute();
        }else if(incomingByte == 50){
            printHour();
        }
    }
}

```

Slika 15. Funkcija za ispis vrijednosti

```

void printMinute(){
    for(int i = 0; i < 30; i++){
        Serial.print(lastMinuteTemperatureArray[i]);
        Serial.print(",");
        Serial.print(lastMinuteHumidityArray[i]);
        Serial.print(";");
    }
    Serial.println(lastMinuteCounter);
}

```

Slika 16. Ispis vrijednosti

Grafičko sučelje

Python-ova programska podrška se temelji na bibliotekama *tkinter* (izrada prozora i objekata), *serial* (čitanje sa serijskog porta), *threading* (lakše upravljanje procesima i memorijom), *Matplotlib* (izračun i prikaz raznih grafova), *NumPy*, *pandas* i *re* (manipulacija podataka) te *time* i *datetime*(izračun i prikaz vremena).

Inicijalizacija serijskog porta kao i dretve koja obrađuje serijski ulaz i izlaz odrađuje se pritiskom na *Connect to Arduino* gumb. Za aktivaciju ulaza označujemo jedan od ponuđenih iz kombiniranog okvira. Istom logikom, pritiskom *Disonnect from Arduino* gumba zaustavlja se dretva, odnosno komunikacija.

```

def serialPorts():
    return [p.device for p in serial.tools.list_ports.comports()]
    pass

def serialInit():
    global serialPort
    serialPort = serial.Serial()
    serialPort.baudrate = 9600
    serialPort.port = COMPortCombobox.get()
    serialPort.open()

def startOrStop():
    pass

def startSerialThread():
    global serialThreadBoolean
    if not serialThreadBoolean and not (COMPortCombobox.get() == 'None' or COMPortCombobox.get() == ''):
        serialThreadBoolean = True
        serialThread = Thread(target=serialInit, daemon=True)
        serialThread.start()
        return True
    else:
        error(0)
        return False

def stopSerialThread():
    global serialThreadBoolean
    global serialPort
    serialThreadBoolean = False
    serialPort.close()

```

Slika 17. Funkcije za čitanje i slanje sa serijskog porta, kao i za dretve

Opisani će biti samo proces koji se izvršava pritiskom na gumb *Show Last Minute* jer je za prikaz podataka sata jako sličan. Poziva se izravno funkcija *showMinuteStats()* koja šalje "1" na serijski port označavajući da želi primiti podatke o predhodnoj minuti. U slučaju da serijski port nije otvoren, dolazi do iznimke i program skočnim prozorom javlja da komunikacija između Arduina i računala nije započeta. Kada dobije podatke, odvaja vrijednosti u listu delimeterima ",", i ";". Iz te liste odvaja podatke temperature i vlage u zasebne nizove.

```

def showMinuteStats():
    global currentSecondsIndex
    try:
        if serialPort:
            serialPort.write(bytes("1", 'utf-8'))
            line = serialPort.readline()
            twoSeconds = re.split(';', line)
            y = 0
            for x in range(0, 60, 2):
                twoSecondsTemperature[y] = int(twoSeconds[x])
                twoSecondsHumidity[y] = int(twoSeconds[x+1])
                y += 1
            currentSecondsIndex = int(twoSeconds[60])

            g = rearrangeMinutes()
            minuteStats(g)
            graphMinutes()
    except:
        error(1)

```

Slika 18. Dohvaćanje podataka

Poziva se funkcija *rearrangeMinutes()* čiji je posao pronaći ispravan redoslijed podataka. Ista je ključna jer inače se nebi mogao odrediti ispravan poredak podataka, svaki bi mogao biti najnoviji. To radi uz pomoć funkcije *circularArray(a, l, ind)* koja, koristeći se pomoćnim

poljem, reorganizira podatke. Nakon namještanja ispravnog polja, u drugo se dodaju vremena očitavanja podataka. Funkcija na kraju vraća indeks zadnjeg elementa. Zatim se zove funkcija *minuteStats(g)* koja stvara novi prozor i u tablicu stavlja podatke nizova. Na kraju se poziva funkcija za stvaranje grafa koji iste vrijednosti prikaže grafički linearnim grafom.

```
def rearrangeMinutes():
    global newTwoSecondsTemperature
    global newTwoSecondsHumidity
    global secondsTimeArray
    secondsTimeArray = [1000 for x in range(30)]
    tmp = [1000 for x in range(30)]
    g = 0
    t = 0

    tmp = circularArray(twoSecondsTemperature[::-1], 30, 29-currentSecondsIndex)
    newTwoSecondsTemperature = tmp[0:30]
    tmp = circularArray(twoSecondsHumidity[::-1], 30, 29-currentSecondsIndex)
    newTwoSecondsHumidity = tmp[0:30]

    if int(datetime.now(), '%S') % 2 == 1:
        t = 1
    while g < 30 and newTwoSecondsTemperature[g] != 1000:
        secondsTimeArray[g] = format(datetime.now() - timedelta(seconds=g*2 - t), '%H:%M:%S')
        g += 1

    if g == 30:
        g = 29

    if secondsTimeArray[g] == 1000:
        secondsTimeArray = secondsTimeArray[:g]
        newTwoSecondsTemperature = newTwoSecondsTemperature[:g]
        newTwoSecondsHumidity = newTwoSecondsHumidity[:g]
    else:
        secondsTimeArray = secondsTimeArray[:g+1]
        newTwoSecondsTemperature = newTwoSecondsTemperature[:g+1]
        newTwoSecondsHumidity = newTwoSecondsHumidity[:g+1]

    return g
```

Slika 19. Manipulacija poljima

```
def circularArray(a, l, ind):
    b = [None]*2*l
    out = [None]*2*l
    i = 0

    while i < l:
        b[i] = b[l + i] = a[i]
        i += 1

    i = ind
    j = 0

    while i < l + ind:
        out[j] = b[i]
        i += 1
        j += 1

    return out
```

Slika 20. Namještanje
kružnog niza

```
def graphMinutes():
    figureSeconds = plt.figure("Last minute", figsize=(18, 7))
    axisSeconds = figureSeconds.add_subplot()
    axisSeconds.set_xlabel('Time')
    axisSeconds.set_ylabel('Values')
    axisSeconds.plot(secondsTimeArray[::-1], newTwoSecondsTemperature[::-1], label='Temperature')
    axisSeconds.plot(secondsTimeArray[::-1], newTwoSecondsHumidity[::-1], label='Humidity')
    figureSeconds.subplots_adjust(top=0.97, left=0.043, right=0.971, bottom=0.079)
    axisSeconds.legend(loc='best', shadow=True)
    plt.show()
```

Slika 21. Stvaranje grafa

```
def showMinuteStats():
def showHourStats():
def minuteStats(g):
def hourStats(g):
def circularArray(a, l, ind):
def rearrangeMinutes():
def rearrangeHours():
def graphMinutes():
def graphHours():
```

Slika 22. Sve funkcije

Sažetak

U radu se upoznajemo načinom na koji smo realizirali mjerenje vrijednosti temperature i vlažnosti, koristeći se Arduinoom i DHT11 senzorom, te grafičkim sučeljem napisanim u Python jeziku za vizualno prikazivanje istih. Dotičemo se razvojnog okruženja, sklopovlja i programske podrške korištene pri izradi projekta te detaljnije objašnjavamo neke dijelove koda i funkcije potrebne za ispravan rad projekta.

Literatura

<https://store.arduino.cc/arduino-micro>

<https://www.mouser.com/datasheet/2/758/DHT11-Technical-Data-Sheet-Translated-Version-1143054.pdf>

<https://www.arduino.cc/en/software>

<https://github.com/arduino/Arduino>

<https://docs.python.org/3/library/tkinter.html>

<https://matplotlib.org/stable/index.html>

<https://numpy.org>

<https://docs.python.org/3/library/time.html>